

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

6. An qui bellum iniustum bona fide gessit, cognita injustitia belli, teneatur resarcire omnia damna, quæ intulit? Ex part. 6. tract. 4. resolut. 30.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

ge eam per totam, sententia: Ergo, &c. Item captivus ius habet fugiendi; & dominus ius detinendi. Et eadem est ratio de reo in carcerem detruso, qui ius habet fugiendi; cum tamen iudex habeat ius illum detinendi, & puniendi, si fugerit. Datur ergo titulus bellandi iustus ex utraque parte, iustumque bellum etiam nulla intercedente ignorantia. Et ita hanc sententiam tenet Alciatus in *Paradoxis lib. 2.º. ult. sequutus Fulgofium in leg. ex hoc iure, ff. de iust. & iur.*

2. Sed contrariam sententiam & merito docet Valentia *tom. 3. disp. 3. q. 16. punct. 2.* Becanus *in 2. 2. cap. 2. §. 7.* Lorca *in 2. 2. disp. 5. 3. num. 15.* Reginaldus *tom. 2. lib. 2. 1. cap. 8. n. 98.* Villalobos *in summa tom. 2. tract. 5. difficult. 5. num. 1.* vbi sic ait. [*No se puede dar guerra iusta por ambas partes, que sea material y formalmente iusta; aunque bien podría ser formalmente iusta por ambas partes, por aver ignorancia de parte de la vna. La primera parte d'esta resolucion es clara: porque los enemigos son contrarios, y es necessario que tengan contrarios derechos, y assi de fuerza sera el vno iusto, y el otro iniusto. La segunda parte tambien es cierta; porque aunque el derecho de vno sea iusto, y aun creo, que acontece esso muchas vezes; porque los Lebrados inclinan mucho al gusto de los Reyes, por lo qual con ignorancia tienen por iusto lo que no lo es. Ita ille & alij communiter.*

3. Dicendum est igitur aliquando bellantes non peccare, quia ex ignorantia iniuicibili procedunt; non tamen sequitur ex hoc ex utraque parte dari iustum bellum; sed ex vna parte dari, & in alia præsumi; & ratione talis præsumptionis potest ille actus ad virtutem iustitiae pertinere.

4. Nota tamen quod supra dicta ignorantia facilius habet locum in subditis & militibus, qui causam belli tanto examine discutere non tenentur.

RESOL. V.

An Princeps dubius de iustitia belli possit bellum mouere?

Et quid est dicendum in casu, si Rex, licet dubitet de possessione Regni, habet tamen maiorem propensionem; vt Regnum sit v.g. Regis Gallie, an in tali casu debeat restituere saltem partem Regni?
Ex part. 4. tract. 3. Resolut. 50.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Syluius *in 2. 2. D. Thomæ, quest. 40. art. 1. queritur quarto, concl. 2. §. 4.* Quando post diligentem inquisitionem dubitatur de iustitia belli, si agitur de causa iniuriæ, non licet bellum mouere, quia in dubiis tanti momenti vbi de multorum hominum mortibus periculum est, oportet eligere partem tutiorem; si de causa possessionis, ille qui possidet non tenetur cedere, neque illi iuste moueri potest bellum, partim quia in dubiis melior est conditio possidentis, partim quia si res ageretur coram iudice, nunquam in re dubia iudex spoliaret possessorem. Vnde si stante illo dubio is, qui possidet, spoliaretur ab altero, posset isti alteri bellum mouere ad recuperandum id quod perdidit, quia per iniuriam est ei ablatum. Obseruandum autem, quod ille, qui in dubio possidet, teneatur non solum examinare negotium cum suis, sed etiam admittere Legatos alterius partis ad illud examinandum; quod si recuset, iniuriam ipsi facit, eoque nomine potest bello inferri. Si verò res, de qua dubium est, neutra parte

possideatur, non licet inferre bellum pro habenda re tota, quia est contra aequitatem, vt vbi uterque habet equale ius, alteri totum adiudicetur; licet tamen pro habenda medietate vel iusta compensatione, si alter nollet pacifice consentire, quia omnino diuidenda est, vel ex æquo componenda. Et eadem, si in dubio is, qui non possidet, videatur habere plus iuris, potest compensationem petere ab illo, qui possidet; quam si dare nolit, potest ab illo impeti, quando negotium tanti est momenti, vt iudicio prudentum expediat illud terminari etiam per armata Syluius, vir quidem doctus. Sed quid dicendum in casu si Rex, licet dubitet, habet tamen maiorem propensionem vt Regnum sit, v.g. Regis Gallie, an, inquam, in tali casu debeat restituere saltem partem Regni. Affirmatiuè respondet Sanchez, Valentia & Rodriguez; sed merito illos reprobatur Granada *in 2. 2. D. Thomæ, contr. 3. tract. 12. disp. 4. sect. 3. §. 3. num. 24.* quia licet sit maior propensio in id, quod Regnum sit Regis Gallie, adhuc manet verum dubium, ac proinde non elicitur determinatè assertio affirmans Regnum esse Regis Gallie, cætera rationes videbis apud dictam Granadam.

RESOL. VI.

An qui bellum iniustum bona fide gessit, cogitur restituere iniustitia belli, teneatur reuocare omnia damna, quæ intulit? Ex p. 6. tr. 4. Ref. 30.

§. 1. **R**espondet & bene Lorca *in 2. 2. D. Thomæ, sect. 3. disp. 5. num. 4.* Quod qui hoc modo ignoranter damnum iniustum bellando intulit, teneatur ad restitutionem eorum dumtaxat, quæ aduersariorum erant, & apud ipsum in specie permanent, vel in virtute, quia ex eis ditior factus est. A cæterorum verò restitutione excusatur; quia bona fide, & ignorantia iniuicibili liberatur ab obligatione restitutionis, quæ oritur ex iniusta acceptione vel latrocinio; & solum tenetur obligatione, quæ oritur ex re accepta; quæ solum viget, quando res permanet in se aut in virtute.

RESOL. VII.

An si Princeps inferat bellum ex iusta causa sine certa intentione, bellum sit iniustum? Ex part. 6. tract. 4. Resol. 4.

§. 1. **A**liqui asserunt in bello inferendo rectam intentionem requiri: vt patet ex cap. quod culpatur 23. question. 1. Tunc autem adest recta intentio, quando bellum suscipitur ob bonum commune, ob pacem, &c. Sed ista conditio non est necessaria, vt ea deficiente bellum dicatur iniustum, indubitanter obligacionem restituendi: neque enim iudex, qui animo vindictæ punit iuxta leges delinquentem, iniustitiam committit, esto contra charitatem factus: talis ergo finis ad honestatem actionis operantis, sed non ad iustitiam belli, pertinet. Et ita docet Bonacina *de restit. disp. 2. quest. ult. sect. 1. punct. vltim.* §. 2. num. 6. vbi citat Molinam, Rodriguez, Villanacium, Valentiam, Sazum, quibus adde Casttrum Palaum *tom. 1. tract. 6. disp. 5. punct. 1. num. 4. & Cochinch. disp. 3. 1. de bello, dub. 1. num. 18.*